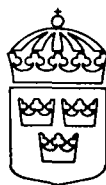

Utbildningsutskottets betänkande

1985/86:23

om anslag till utbildning för vårdyrken, m. m. (prop.
1985/86:100)

UbU
1985/86:23

Åttonde huvudtiteln

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1985/86:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna D 10. Utbildning för vårdyrken (s. 245–259) och D 14. Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. (s. 285–290) jämte motioner.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1985/86:100 bilaga 10 punkt D 10 föreslagit riksdagen att

1. planeringsramar för budgetåret 1986/87 fastställs i enlighet med vad som förordats i propositionen,
2. bemyndiga regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, påbyggnadsutbildning i onkologisk onvårdnad, om 20 poäng den 1 juli 1986,
3. till Utbildning för vårdyrken för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 412 735 000 kr.

Vidare har regeringen under punkt D 14 föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordats i propositionen om att vissa statsbidrag till kommunal högskoleutbildning skall utgå med 77 % av bidragsunderlaget,
2. godkänna vad som förordats i propositionen om medelsberäkningen inom sektorn för vårdyrken,
3. till Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 189 105 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub213 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

19. att riksdagen beslutar att avslå regeringens yrkande om neddragning av statsbidraget till lärarlönerna med 3 %.

1985/86:Ub515 av Olle Aulin (m) och Margit Gennser (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bevarad handlingsfrihet vid tandläkarhögskolan i Malmö.

1985/86:Ub528 av Iréne Vestlund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin

mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av antalet grundutbildningsplatser för sjukgymnaster.

1985/86:Ub537 av Bo Hammar m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statligt huvudmannaskap för vårdrkesutbildningarna inom högskolan.

1985/86:Ub538 av Karin Israelsson m. fl. (c) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till socialutskottet remitterade motionen 1985/86:So223 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande behovet av påbyggnadsutbildning av sjuksköterskor inom somatisk långvårdssjukvård.

1985/86:Ub549 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att fastställa UHÄ:s förslag till planeringsramar för budgetåret 1986/87 för hälso- och sjukvårdslinjen och laboratorieassistentlinjen och till dessa anslutna påbyggnadslinjer,

2. att riksdagen med ändring i proposition 1985/86:100, bil. 10 D 10. Utbildning för vårdrken anvisar ett med 877 000 kr. förhöjt anslag i förhållande till regeringens förslag,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till förbättrad studiesocial-ekonomisk situation för studerande vid hälso- och sjukvårdslinjens påbyggnadslinjer,

4. att riksdagen beslutar att urvalsreglerna till påbyggnadsutbildningarna ändras så att äldre utbildade sjuksköterskor efter kompletteringsutbildning kan söka till annan påbyggnadslinje på samma villkor som de som utbildats på hälso- och sjukvårdslinjens inriktning mot allmän hälso- och sjukvård.

1985/86:Ub550 av Karin Israelsson (c) och Britta Hammarbacken (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om planeringsramar för hälso- och sjukvårdslinjen och laboratorieassistentlinjen och till dessa anslutna påbyggnadslinjer,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående urvalsreglerna till påbyggnadsutbildningen.

1985/86:Ub566 av Nils Carlshamre m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att frågan om ett enhetligt statligt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna utreds,

2. att riksdagen hos regeringen begär en noggrann översyn av hälso- och sjukvårdens behov av vårdpersonal med medellång utbildning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder behöver vidtas för att förbättra samordningen mellan landstingens verksamhets- och utbildningsplanering,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en ökad forskningsanknytning bör komma till stånd på samtliga vårdlinjer.

1985/86:Ub600 av Rune Rydén (m) och Birgitta Rydle (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om pågående utredningsarbete beträffande huvudmannaskapet för sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund.

1985/86:Ub607 av Siri Häggmark m. fl. (m, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den grundläggande laboratorieassistentutbildningen bör förlängas med 10 poäng till 100 poäng.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att påbyggnadsutbildningen i klinisk cytologi bör förlängas med 16 poäng till 40 poäng.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att påbyggnadsutbildningen i blodgruppsserologi bör förlängas med 14 poäng till 20 poäng.

1985/86:Ub608 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att utbildningsplatserna på den sociala omsorgslinjen vid Munksjöskolan i Jönköping inte reduceras.

1985/86:Ub609 av Margareta Mörck (fp) och Margitta Edgren (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ skall analysera orsakerna till det minskande antalet ansökningar till vårdhögskolorna.

2. att riksdagen beslutar i enlighet med UHÄ:s förslag till planeringsramar för budgetåret 1986/87 för hälso- och sjukvårdslinjen och till denna anslutna påbyggnadslinjer.

1985/86:Ub618 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

10. att riksdagen beslutar om neddragning av tandläkarlinjen med 40 nybörjarplatser.

11. att riksdagen avslår regeringens förslag om neddragning resp. utökning av antalet nybörjarplatser vid rehabiliteringslinjen.

1985/86:Ub803 av Karin Söder m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar avslå budgetpropositionen i de delar som innebär en treprocentig besparing på statsbidragen till skolväsendet.

1985/86:Ub805 av Anita Bråkenhielm (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen i enlighet med tidigare beslut att psykoterapiutbildning på sikt skall finnas i alla högskoleregioner som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att vid utbyggnad av påbyggnadslinjen för psykoterapi den också bör lokaliseras till Linköping.

1985/86:Ub807 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

11. att riksdagen beslutar att med ändring av regeringens förslag sänka planeringsramen för tandläkarlinjen genom en minskning med 20 platser på karolinska institutet.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om intagning av elever vid tandläkarhögskolan i Malmö, resp. sänkt planeringsram för tandläkarhögskolan i Stockholm.

11. att riksdagen avslår förslaget om minskning med 20 platser inom den statliga sjukgymnastutbildningen och ökning med 12 platser inom den landstingskommunal,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om kompletterande utbildning för sjuksköterskor,

20. att riksdagen, med avslag på budgetpropositionens förslag om 3 procents nedskärning av bidraget till kommunal högskoleutbildning, anvisar ett i jämförelse med regeringens förslag med 4 427 000 kr. förhöjt belopp under anslaget D 14 om 193 532 000 kr.

1985/86:Ub821 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskningsorganisationen vid Malmöfakulteten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tandläkarutbildning vid fyra orter.

1985/86:Ub838 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

38. att riksdagen beslutar att till D 10. Utbildning för vårdyrken för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 411 123 700 kr.,

41. att riksdagen beslutar att till D 14. Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 193 532 000 kr.

1985/86:A418 av Ulla Tillander m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omprövning av beslutet om nedläggning av grundutbildningen vid tandläkarhögskolan i Malmö.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande frågor om vårdyrkesutbildning inom dels den statliga högskolan, dels den landstingskommunala/kommunala högskolan.

Tandläkarlinjen

Riksdagen beslutade våren 1984 om en kraftig reduktion av antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen. Sammanlagt 120 nybörjarplatser drogs in, nämligen 20 i Umeå, 40 i Göteborg och 60 i Malmö. För Malmös del innebar detta en avveckling av tandläkarutbildningen (prop. 1983/84:40, UbU 1983/84:21, rskr. 1983/84:239).

På uppdrag av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) har en utredning gjorts vilken redovisas i UHÄ-rapport 1985:7 Tandläkarutbildningens och den odontologiska forskningsorganisationens omfattning. Mot bakgrund av den stora osäkerheten om den framtida arbetsmarknaden för tandläkare har UHÄ föreslagit en minskning av antalet nybörjarplatser med 40 vid karolinska institutet budgetåret 1986/87. Minskningen beräknas medföra ett med 460 000 kr. minskat medelsbehov. UHÄ har vidare påpekat att avgången ur tandläkarkåren på grund av pensioneringar kommer att leda till behov av kraftiga dimensioneringsökningar redan i början av 1990-talet.

Mot bakgrund av det långsiktiga behovet av tandläkare anser föredragande statsrådet att det är angeläget att bevara en flexibel utbildningsorganisation så att högskoleenheter med relativt kort varsel kan öka utbildningskapaciteten. Inför det kommande budgetåret föreslås en oförändrad plane-

ringsram om totalt 260 nybörjarplatser på tandläkarlinjen. För att underlätta avvecklingen i Malmö beräknas medel för utbildningen där under en särskild anslagspost.

Enligt motion 1985/86:Ub618 (m) yrkande 10 bör riksdagen följa UHÄ:s förslag och minska antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen med 40 vid karolinska institutet. Härigenom beräknas i motion 1985/86:Ub838 (m) yrkande 38 att en besparing om 2 228 000 kr. skall kunna göras.

Även i motion 1985/86:Ub807 (fp) yrkande 11 förordas en sänkt planeringsram för tandläkarlinjen. Enligt denna motion bör antalet nybörjarplatser minskas med 20 vid karolinska institutet. Inbesparade medel bör användas till kvalitetsförstärkningar inom sektorn.

Avvecklingen av tandläkarutbildningen i Malmö tas upp i fyra motioner.

Enligt motion 1985/86:Ub812 (c) yrkande 10 bör antalet nybörjarplatser nästa budgetår totalt sett vara oförändrat. Däremot föreslås en omfördelning av platser med 20 från universitetet i Göteborg och 40 från karolinska institutet till Malmö där tandläkarutbildningen bör återupptas med 60 nybörjarplatser. Motionärerna anser att kompetensen för utbildning på detta sätt bör upprätthållas i Malmö eftersom ett ökat behov av utbildningsplatser kan förutses om några år.

I motionerna 1985/86:Ub515 (m) och 1985/86:Ub821 (vpk) yrkande 1 betonas vikten av att verksamheten i Malmö i form av forskning, specialisttandvård, efterutbildning m. m. bibehålls så att handlingsfriheten bevaras och den grundläggande tandläkarutbildningen kan återupptas om och när det behövs. Enligt motion 1985/86:Ub821 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att det behövs fyra tandläkarutbildningsanstalter i landet. Avvecklingen av tandläkarutbildningen i Malmö bör enligt motion 1985/86:A418 (c) yrkande 4 omprövas främst av regionalpolitiska skäl.

Utskottet är medvetet om att olika bedömningar har gjorts av behovet av tandläkare både i en nära framtid och på litet längre sikt. Prognoser och framskrivningar är behäftade med stor osäkerhet i fråga om vissa faktorer. Utskottet har emellertid vid sin bedömning kommit till samma slutsats som föredragande statsrådet då det gäller den totala planeringsramen för det kommande budgetåret. Utskottet erinrar också om den kraftiga neddragningen av antalet nybörjarplatser som gjordes år 1984. Antalet nybörjarplatser bör således vara oförändrat budgetåret 1986/87. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1985/86:Ub618 yrkande 10 och 1985/86:Ub807 yrkande 11 samt vid anslagsberäkningen anvisa de medel som föreslås i budgetpropositionen för tandläkarutbildning.

Vid föregående riksmöte erinrade utskottet (UbU 1984/85:27, s. 7) om att befintliga enheter i Stockholm (Huddinge), Göteborg och Umeå tillsammans har lokaler som är dimensionerade för 340 nybörjare per år. Utskottet påpekar att med nuvarande dimensionering och lokalisering finns utrymme för en ökning av antalet platser i Göteborg och Umeå. Vid behov av en reducering av dimensioneringen kan den lämpligen ske i Stockholm. Med

denna möjlighet till flexibilitet inför framtiden ansåg utskottet att det inte fanns någon anledning att ändra det beslut som riksdagen fattade år 1984 om avveckling av tandläkarutbildningen i Malmö. Utskottet anser att det inte heller i år finns anledning för riksdagen att ändra sitt beslut från år 1984. I vad avser den odontologiska forskningsorganisationen har föredragande statsrådet under anslaget Odontologiska fakulteterna anfört att han inte nu är beredd att föreslå några förändringar mot bakgrund av den utredning som redovisats i UHÄ-rapport 1985:7 och UHÄ:s instämmande i de bedömningar och förslag som där gjorts. Anslaget Odontologiska fakulteterna behandlar utskottet i ett senare betänkande.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen dels avslår motion 1985/86:Ub812 yrkande 10 om fortsatt tandläkarutbildning i Malmö och en överföring av nybörjarplatser budgetåret 1986/87 till Malmö, dels motionerna 1985/86:Ub515, 1985/86:Ub821 och 1985/86:A418 yrkande 4.

Psykioterapiutbildning

Utbildning i psykioterapi ges vid universiteten i Stockholm med 40 platser resp. Umeå med 24 platser. I budgetpropositionen föreslås oförändrade planeringsramar för budgetåret 1986/87.

En arbetsgrupp fick år 1983 UHÄ:s uppdrag att göra en översyn av psykioterapiutbildningen inom högskolan. Den överlämnade hösten 1985 sitt betänkande (UHÄ-rapport 1985:14) Högskolans psykioterapiutbildning, förslag till förändringar. UHÄ har för avsikt att ta ställning till förslagen om ändrad och utbyggd utbildning i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1987/88.

I motion 1985/86:Ub805 (m) erinras om att riksdagen tidigare uttalat att psykioterapiutbildning på sikt skall finnas i alla högskoleregioner. I enlighet härmed bör riksdagen nu ge regeringen till känna att utbildningen skall byggas ut och även lokaliseras till Linköping (yrkande 2).

Som motionärerna nämner hade riksdagen år 1979 inget att erinra mot dåvarande utbildningsministerns uttalande att psykioterapiutbildning på sikt skall finnas i alla högskoleregioner och att utbyggnaden skall ske successivt (prop. 1978/79:100 bil. 12 s. 474, UbU 1978/79:32, rskr. 1978/79:272). Psykioterapiutbildning inom den statliga högskolan har sedan hösten 1978 funnits på två orter. De gångna årens erfarenheter har lagts till grund för de förslag till ändringar och utbyggnad av utbildningen som nu övervägs inom UHÄ. Innan något förslag från UHÄ och regeringen föreligger i frågan bör riksdagen inte ta ställning till i vilken ordning den framtida utbyggnaden bör ske. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub805 yrkande 2.

Utskottet tillstyrker de i budgetpropositionen föreslagna planeringsramarna för psykioterapilinjen budgetåret 1986/87.

Rehabiliteringslinjen m. m.

Rehabiliteringslinjen om 100 poäng har två inriktningar, nämligen mot sjukgymnastik resp. arbetsterapi.

Enligt riksdagens beslut år 1982 borde påbyggnadsutbildning för sjukgymnaster och arbetsterapeuter införas och starta samtidigt för båda kategorierna (UbU 1981/82:20 s. 31 – 32, rskr. 1981/82:248). Vid riksmötet 1984/85 beslöt riksdagen att påbyggnadslinjer om 20 poäng i arbetsterapi resp. sjukgymnastik skulle inrättas den 1 juli 1986 (prop. 1984/85:100, UbU 1984/85:27, rskr. 1984/85:291).

I budgetpropositionen förordas att *påbyggnadslinjen i sjukgymnastik* skall förläggas med 20 platser vardera till karolinska institutet och universitetet i Lund. Vidare förordas att linjen förläggs till Västerbottens läns landsting med 20 platser. Sammanlagt föreslås således 60 platser för den nya påbyggnadslinjen i sjukgymnastik.

En omfördelning av resurser föreslås från den grundläggande sjukgymnastutbildningen på *rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik* till den nya påbyggnadslinjen genom en minskning med 20 nybörjarplatser på rehabiliteringslinjen vid karolinska institutet. Den statliga grundläggande sjukgymnastutbildningen får därmed totalt 240 platser mot tidigare 260.

För att i viss utsträckning kompensera minskningen av antalet platser inom den statliga grundläggande sjukgymnastutbildningen föreslås en ökning av den landstingskommunala grundläggande sjukgymnastutbildningen med 12 platser, fördelade med åtta till Östergötlands läns landsting och fyra till Örebro läns landsting. Den landstingskommunala grundläggande sjukgymnastutbildningen får därmed totalt 300 platser mot tidigare 288.

Det sammanlagda antalet platser för grundläggande sjukgymnastutbildning blir således 540 budgetåret 1986/87 mot tidigare 548.

I motionerna 1985/86:Ub618 (m) yrkande 11 och 1985/86:Ub812 (c) yrkande 11 hemställs att riksdagen skall fastställa oförändrade planeringsramar för den grundläggande sjukgymnastutbildningen, dvs. att ingen minskning skall göras vid karolinska institutet och ingen ökning vid Östergötlands och Örebro läns landsting.

I motion 1985/86:Ub528 (s) uppges att Örebro läns landsting har för avsikt att inte anordna grundläggande sjukgymnastutbildning budgetåret 1986/87. Detta skulle innebära att de 16 nybörjarplatser som föreslås i budgetpropositionen inte skulle komma att utnyttjas. I motionen yrkas att riksdagen bör besluta om en oförändrad kapacitet för sjukgymnastutbildningen, dvs. totalt 548 nybörjarplatser, budgetåret 1986/87 trots att utbildningen i Örebro planeras läggas ned.

Utskottet tillstyrker den i budgetpropositionen föreslagna dimensioneringen om 60 platser på påbyggnadslinjen i sjukgymnastik och lokaliseringen med 20 platser till karolinska institutet, universitetet i Lund resp. Västerbottens läns landsting.

Utskottet anser vidare att en omfördelning av resurser bör göras vid karolinska institutet motsvarande 20 platser för den grundläggande sjukgymnastutbildningen till den nya påbyggnadslinjen i sjukgymnastik. Den totala planeringsramen för den statliga sjukgymnastutbildningen bör således minskas till totalt 240 platser nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker i princip även att den landstingskommunala sjukgymnastutbildningen ökas med tolv platser såsom förordas i budgetpropositionen. Denna ökning av dimensioneringen kompliceras dock genom att

utbildningen i Örebro enligt vad utskottet inhämtat från UHÄ avses läggas ned, vilket också uppges i motion 1985/86:Ub528. Utskottet anser emellertid att riksdagen bör fastställa den föreslagna planeringsramen och förutsätter därvid att regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion och UHÄ i enlighet med den gällande planeringsordningen kan omfördela platserna avsedda för Örebro till andra landsting. Det är enligt utskottets uppfattning mycket angeläget att nybörjarplatserna utnyttjas fullt ut då bristen på sjukgymnaster på vissa håll fortfarande är kännbar och då antalet sökande till denna utbildning är stort.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86:Ub528, 1985/86:Ub618 yrkande 11 och 1985/86:Ub812 yrkande 11, samtliga i denna del.

Rehabiliteringslinjens inriktning mot arbetsterapi föreslås i budgetpropositionen få sammanlagt 436 nybörjarplatser och den nya *påbyggnadslinjen i arbetsterapi* 100 platser.

Utskottet tillstyrker de föreslagna planeringsramarna för arbetsterapeututbildningen.

En utredning pågår för närvarande om *huvudmannaskapet för sjukgymnastutbildningen* vid karolinska institutet och universitetet i Lund.

Enligt motion 1985/86:Ub600 (m) bör de förslag som utredningen om sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund lägger fram remissbehandlas och – om regeringen önskar föreslå en förändring – föreläggas riksdagen innan eventuella huvudmannaskapsförhandlingar startar.

Utskottet utgår från att resultaten av nu pågående utredningsarbete kommer att remissbehandlas i vanlig ordning och att förslag – om en ändring av huvudmannaskapet skulle vara aktuell – föreläggs riksdagen innan förhandlingar om ett ändrat huvudmannaskap påbörjas. Med hänsyn till vad utskottet här anfört behöver riksdagen enligt utskottets mening inte göra något särskilt uttalande i frågan. Motion 1985/86:Ub600 avstyrks därför.

I motion 1985/86:Ub537 (vpk) hemställs att all vårddyrkesutbildning inom högskolan skall ha statligt huvudmannaskap. Enligt motion 1985/86:Ub566 (m) yrkande 1 bör en utredning göras av frågan om statligt *huvudmannaskap för de i dag landstingskommunala/kommunala medellånga vårddyrkesutbildningarna*. Ett statligt huvudmannaskap skulle enligt yrkande 6 i motion 1985/86:Ub566 främja en ökad forskningsanknytning av utbildningen på dessa linjer.

Utskottet ansåg vid riksmötet 1981/82 att principiella skäl talade för ett statligt huvudmannaskap. Utskottet fann dock att statsfinansiella skäl talade mot ett förstatligande av de aktuella vårddyrkesutbildningarna. Det utvecklings- och förändringsarbete avseende utbildningarna som då påbörjats kunde förväntas få en positiv fortsättning även vid ett bibehållet landstingskommunalt huvudmannaskap. Riksdagen godkände vad utskottet anfört (prop. 1981/82:89, UbU 1981/82:20, rskr. 1981/82:248). Utskottet finner inte anledning för riksdagen att nu inta en annan ståndpunkt. Utskottet erinrar i sammanhanget om att medel anvisas varje år till forskningsanknytning av bl. a. de medellånga vårddyrkesutbildningarna och till överbyggande kurser för dem som önskar fortsätta med forskarutbildning. Med det anförda

Den kommunala vårddyrkesutbildningen med undantag av rehabiliteringslinjen

Föredragande statsrådet erinrar om att problem med planeringen av de kommunala vårddyrkesutbildningarna inom högskolan redovisats i föregående års budgetproposition och att efterfrågan på flera av de allmänna utbildningslinjerna då hade minskat kraftigt. Nu redovisas att en viss uppgång har skett av antalet sökande till hälso- och sjukvårdslinjen.

Föredragande statsrådet framhåller att det är ytterst angeläget att utvecklingen mot ett lågt *utnyttjande av planeringsramarna* inom den kommunala högskoleutbildningen kan brytas. Statsrådet avser att uppdraga åt UHÄ att följa resursutnyttjandet inom landstingen och detaljerat redovisa var i landet och på vilka allmänna linjer och påbyggnadslinjer vakanser har uppstått.

I motionerna 1985/86:Ub549 (vpk) yrkande 3, 1985/86:Ub566 (m) yrkandena 2 och 3 samt 1985/86:Ub609 (fp) yrkande 1 stryks under behovet av att en sådan undersökning verkligen kommer till stånd. Enligt motion 1985/86:Ub566 bör en noggrann översyn av hälso- och sjukvårdens behov av vårdpersonal med medellång utbildning göras. Vidare behöver åtgärder vidtas för att förbättra samordningen mellan landstingens verksamhets- och utbildningsplanering. Motionärerna nämner som orsak till det låga antalet sökande bl. a. de studerandes ekonomiska och studiesociala situation samt bristen på information. Dessa förhållanden uppmärksammas även i motion 1985/86:Ub609, i vilken hemställs att UHÄ skall analysera orsakerna till det minskade antalet ansökningar till vårdskolorna. I motion 1985/86:Ub549 hemställs om förslag till förbättrad studiesocial och ekonomisk situation för studerande vid hälso- och sjukvårdslinjens påbyggnadslinjer.

Utskottet har inhämtat att regeringen den 27 februari 1986 gav UHÄ i uppdrag att följa resursutnyttjandet inom den kommunala högskoleutbildningen och redovisa antalet vakanta platser fördelade på orter och allmänna linjer och påbyggnadslinjer. Efter samråd med Landstingsförbundet, berörda landsting och regionstyrelser skall UHÄ redovisa orsakerna till outnyttjad kapacitet och föreslå åtgärder i syfte att uppnå en bättre överensstämmelse mellan planeringen och utnyttjandet av antalet studerandeplatser.

Utskottet förutsätter att UHÄ:s arbete med de medellånga vårddyrkesutbildningarna utgår från en analys av sjukvårdens personalbehov. Det är därför betydelsefullt att arbetet skall ske i samråd med Landstingsförbundet och berörda landsting som kan förankra analysen i aktuell sjukvårdsplanering.

Riksdagen beslöt i juni 1985 om riktlinjer för den fortsatta hälso- och sjukvårdspolitiken (prop. 1984/85:181, SoU 1984/85:28, rskr. 1984/85:400). Besluten grundades på ett principprogram som utarbetats av socialdepartementets sjukvårdsberedning beträffande den framtida hälso- och sjukvården med sikte på åren 1990–2000 (HS 90). Inom HS 90-projektet har även utarbetats en underlagsstudie (SOU 1984:50) Personal för framtidens hälso- och sjukvård, En rapport från HS 90:s projekt om personal- och utbildnings-

planering. Denna överlämnades till regeringen i slutet av år 1985. Nu föreligger således ytterligare material som kan läggas till grund för UHÄ:s, Landstingsförbundets, de berörda landstingens och regionstyrelsernas översyn av de medellånga vårddyrkesutbildningarna.

Genom ett bättre utnyttjande av tillgängliga utbildningsplatser kan man mera effektivt ta till vara de stora resurser som finns för vårddyrkesutbildningen i form av personal, lokaler och utrustning. Den kommunala vårddyrkesutbildningen svarar för inemot 25 % av det totala antalet nybörjarplatser inom högskoleutbildningen i landet. En ökad effektivitet när det gäller utnyttjandet av de utbildningsplatser som finns har stor samhällsekonomisk betydelse.

Eftersom UHÄ numera har fått det i budgetpropositionen aviserade uppdraget beträffande den kommunala högskoleutbildningen inom vårddyrkessektorn behöver riksdagen inte göra något särskilt uttalande härom. Utskottet avstyrker därför motionerna 1985/86:Ub566 yrkandena 2 och 3 samt 1985/86:Ub609 yrkande 1.

Med hänvisning till det nyligen påbörjade arbetet inom UHÄ och till att en särskild kommitté (U 1985:09) arbetar med studiemedelsfrågorna bör riksdagen avslå även motion 1985/86:Ub549 yrkande 3.

Mot bakgrund av det stora antalet vakanser på vissa vårddyrkeslinjer föreslås i budgetpropositionen en minskning av *antalet nybörjarplatser* på laboratorieassistentlinjen (-66), tandhygienistlinjen (-31) och sociala omsorgslinjen (-68) samt en oförändrad planeringsram för hälso- och sjukvårdslinjen. Den nuvarande påbyggnadslinjen i medicinsk och kirurgisk sjukvård för sjuksköterskor med äldre utbildning skall enligt riksdagens beslut år 1982 upphöra med utgången av vårterminen 1986 (UbU 1981/82:20, rskr. 1981/82:248). Därefter kommer, enligt budgetpropositionen, en kompletterande utbildning i allmän hälso- och sjukvård om 20 poäng att anordnas t. o. m. budgetåret 1988/89. Påbyggnadsutbildningen i medicinsk och kirurgisk sjukvård har haft en sammanlagd planeringsram om 2 161 nybörjarplatser. Enligt föredragande statsrådet hade vårterminen 1986 endast 650 förstahandssökande anmält sig till de då aktuella 1 148 platserna. Mot denna bakgrund föreslås att den nya påbyggnadsutbildningen i allmän hälso- och sjukvård som ersätter utbildningen i medicinsk och kirurgisk sjukvård får 1 300 nybörjarplatser budgetåret 1986/87, dvs. en minskning med 861 platser. En minskning med 26 platser föreslås beträffande övriga påbyggnadslinjer som ansluter till hälso- och sjukvårdslinjen. Vidare föreslås en minskning av antalet platser på påbyggnadslinjer som ansluter till laboratorieassistentlinjen (-22). Slutligen föreslås att *en ny påbyggnadslinje i onkologisk omvårdnad* om 20 poäng skall inrättas den 1 juli 1986 och förläggas till Stockholms läns landsting med 40 platser. En tabell över föreslagna ändringar av planeringsramarna finns intagen i budgetpropositionen (bil. 10, s. 256).

Enligt motionerna 1985/86:Ub549 (vpk) yrkande 1 i denna del, 1985/86:Ub550 (c) yrkande 1 i denna del och 1985/86:Ub609 (fp) yrkande 2 i denna del bör hälso- och sjukvårdslinjen ökas med 38 platser jämfört med innevarande budgetårs planeringsram och påbyggnadsutbildning för sjuksköterskor med äldre utbildning oförändrat ha 2 161 platser, allt i enlighet med UHÄ:s förslag. En oförändrad planeringsram för påbyggnadsutbildning

för äldre sjuksköterskor yrkas även i motion 1985/86:Ub812 (c) yrkande 12.

Laboratorieassistentlinjen bör i förhållande till innevarande budgetår ökas med åtta platser enligt motionerna 1985/86:Ub549 (vpk) yrkande 1 i denna del och 1985/86:Ub550 yrkande 1 i denna del. Även detta överensstämmer med vad UHÄ föreslagit.

I motion 1985/86:Ub608 (c) yrkas att sociala omsorgslinjen skall få sex platser mer än vad som föreslagits i budgetpropositionen och att dessa platser skall avse utbildningen vid Munksjösolan i Jönköping.

Utskottet tillstyrker inledningsvis förslaget om en ny påbyggnadslinje i onkologisk omvårdnad.

Utskottet är medvetet om att det inom vissa områden skulle behöva utexamineras fler personer än vad de föreslagna planeringsramarna medger. Det är dock inte realistiskt att för nästa budgetår fastställa större planeringsramar än vad regeringen föreslagit och anvisa medel för dessa större planeringsramar, då utnyttjandegraden varit låg på de aktuella linjerna. Utskottet förutsätter att det nyligen påbörjade arbetet inom UHÄ snabbt kan påvisa var vakanserna funnits och analysera orsakerna till dem. När orsakerna har klarlagts och åtgärder kunnat vidtas för att öka utnyttjandegraden bör planeringsramarna snarast åter ökas så att de motsvarar behoven av personal inom sjukvården och den sociala omsorgen. Som föredragande statsrådet framhåller är det under tiden angeläget att den planeringsordning som har fastställts för den kommunala högskoleutbildningen utnyttjas mera effektivt än för närvarande. Enligt denna ordning kan nybörjarplatser som inte utnyttjas omfördelas inom regionen av regionstyrelsen och mellan regionerna av UHÄ. Detta förutsätter att samverkan mellan landstingen, regionstyrelserna och UHÄ intensifieras i dessa frågor. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:Ub550 yrkande 1, 1985/86:Ub608, 1985/86:Ub609 yrkande 2 och 1985/86:Ub812 yrkande 12, samtliga i denna del, samt motion 1985/86:Ub549 yrkande 1 fastställer planeringsramar för de kommunala vårdyrkesutbildningarna, med undantag av rehabiliteringslinjen, i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Planeringsramar i övrigt

Utskottet har inget att erinra mot de föreslagna planeringsramarna i övrigt och föreslår att riksdagen fastställer dem i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Medelsanvisningen

Regeringen föreslår att 412 735 000 kr. skall anvisas under anslaget *Utbildning för vårdyrken* budgetåret 1986/87.

I motion 1985/86:Ub838 (m) yrkande 38 hemställs om ett med 1 611 300 kr. minskat anslag med anledning av yrkanden i motion 1985/86:Ub618 om minskning av antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen och ökning av antalet platser i den statliga sjukgymnastutbildningen.

I motionerna 1985/86:Ub528 och 1985/86:Ub812 yrkande 11 föreslås en

ökad dimensionering av den statliga sjukgymnastutbildningen.

Utskottet, som i det föregående tillstyrkt regeringens förslag till dimensionering av den statliga högskoleutbildningen inom vårdrkessektorn, föreslår att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 11 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 38 anvisar medel i enlighet med regeringens förslag.

Under anslaget *Bidrag till kommunal högskoleutbildning* föreslår regeringen att vissa förstärkningsmedel fr. o. m. nästa budgetår skall räknas in i de schablonbelopp som utgår per årsstudieplats och linje inom sektorn för vårdrken samt att anslagsnivån sänks mot bakgrund av det låga kapacitetsutnyttjandet.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad som förordats om medelsberäkningen.

I linje med vad som förordats i inledningen till utbildningshuvudtiteln beträffande kostnadsförskjutningar från stat till kommun föreslår föredragande statsrådet att vissa statsbidrag till kommunal högskoleutbildning under anslaget *Bidrag till kommunal högskoleutbildning* m. m. skall utgå med 77 procent av bidragsunderlaget. Besparingen under anslaget beräknas till 4 427 000 kr. Det totala medelsbehovet beräknas till 189 105 000 kr.

I fyra motioner yrkas avslag på förslaget om minskning av vissa statsbidrag till kommunal högskoleutbildning, nämligen 1985/86:Ub213 (fp) yrkande 19 i denna del, 1985/86:Ub803 (c) yrkande 2 i denna del, 1985/86:Ub812 (c) yrkande 20 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 41 i denna del.

Utskottet har i sitt betänkande 1985/86:14 om anslag till grundskolor m. m. tagit ställning till den föreslagna statsbidragsminskningen på utbildningsområdet och föreslagit en annan teknisk lösning på frågan om minskad statlig transferering. Därmed blir det inte nödvändigt att som föreslagits i budgetpropositionen minska angivna statsbidrag. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub213 yrkande 19 i denna del, 1985/86:Ub803 yrkande 2 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 20 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 41 i denna del avslår hemställan 1 under anslaget *Bidrag till kommunal högskoleutbildning* m. m. i proposition 1985/86:100 om minskning av vissa statsbidrag till kommunal högskoleutbildning. Anslaget bör tillföras 4 427 000 kr.

I motion 1985/86:Ub549 samt i motionerna 1985/86:Ub550 yrkande 1, 1985/86:Ub608, 1985/86:Ub609 yrkande 2 och 1985/86:Ub812 yrkande 12, har hemställts om ökade planeringsramar för kommunala vårdrkesutbildningar i förhållande till regeringens förslag. I motion 1985/86:Ub549 yrkande 2 hemställs att 877 000 kr. skall anvisas för det i denna motion begärda antalet ökade nybörjarplatser. Vidare har i motionerna 1985/86:Ub618 yrkande 11 och 1985/86:Ub812 yrkande 11, båda i denna del, hemställts om oförändrade planeringsramar för sjukgymnastutbildningen vilket innebär en minskning av medelsbehovet i förhållande till regeringens förslag under anslaget *Bidrag till kommunal högskoleutbildning* m. m. I motion 1985/86:Ub528 har yrkats att det totala antalet nybörjarplatser för sjukgymnastutbildningen skall vara oförändrat, vilket även detta påverkar anslagsbeloppet.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt regeringens förslag till planerings-

ramar inom den kommunala vårdyrkesutbildningen. I enlighet härmed föreslår utskottet att riksdagen med avslag på samtliga berörda motionsyrkanden anvisar (189 105 000 + 4 427 000 =) 193 532 000 kr.

Utbildning för somatisk långtidssjukvård

Det finns enligt motion 1985/86:Ub538 (c) (med motivering i motion 1985/86:So223) ett starkt behov av en påbyggnadsutbildning inom specialiteten långvårdsmedicin för sjuksköterskor. Motionärerna framhåller de speciella kunskaper som måste finnas hos all personal inom långtidssjukvården och speciellt hos dem som har arbetsledande befattningar. Det finns speciella vårdbehov och reaktionsmönster under barndomen liksom under ålderdomen. För de sjuksköterskor som skall vårda barn finns påbyggnadsutbildning men däremot inte för de sjuksköterskor som skall vårda äldre. Därför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna behovet av en sådan utbildning.

Frågan om utbildning av personal till långtidssjukvården behandlade utskottet hösten 1979 i samband med reformeringen av sjuksköterskeutbildningen fr. o. m. den 1 juli 1982 (prop. 1978/79:197, UbU 1979/80:7 s. 18–19, rskr. 1979/80:100). Utskottet delade då den oro som uttrycktes i en motion (1979/80:27) inför svårigheterna att rekrytera väl utbildad personal till långtidssjukvården. Dittills hade sjuksköterskor kunnat gå en särskild vidareutbildning i långtidssjukvård. Det hade emellertid varit svårt att rekrytera tillräckligt många studerande till denna utbildning. Föredragande statsrådet förordade i proposition 1978/79:197 att den nya hälso- och sjukvårdslinjens allmänna inriktning skulle utformas så att de särskilda förhållandena inom långtidssjukvården uppmärksammas. Även utskottet ansåg att detta borde kunna skapa bättre förutsättningar för rekryteringen av personal till långtidssjukvården än en särskild påbyggnadslinje för långtidssjukvård. Utskottet erinrade också om möjligheten att erbjuda viss vidareutbildning i form av enstaka kurser.

Med hänvisning till att den nya studieorganisationen för sjuksköterskeutbildningen ännu inte har tillämpats tillräckligt länge för att det skall vara möjligt att utläsa några säkra tendenser vad beträffar dess effekter på personalrekryteringen till långtidssjukvården avtog riksdagen år 1984 (UbU 1984/85:2) ett motionsyrkande med samma innebörd som det nu aktuella. Utskottet förutsatte därvid att berörda myndigheter följer utvecklingen och att UHÄ i sitt reguljära utbildningsplanarbete m. m. uppmärksammar de behov av förändringar av utbildningarna som kan komma att behöva göras i framtiden.

Med hänvisning till det anförda och till att UHÄ för närvarande på regeringens uppdrag gör en utvärdering av de medellånga kommunala vårdyrkesutbildningarna föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub538.

Sjuksköterskor med den grundläggande utbildning som ersattes med den nuvarande hälso- och sjukvårdslinjen behöver en kompletterande utbildning för att få den kompetens som innehavare av tjänster som avdelningsföreståndare bör ha enligt socialstyrelsen. De har hittills fått denna kompletteringsutbildning på påbyggnadslinjen i medicinsk och kirurgisk sjukvård. Fr. o. m. budgetåret 1986/87 skall de kunna få kompletteringsutbildningen på en påbyggnadslinje i allmän hälso- och sjukvård om 20 poäng. Antalet förstahandssökande till kompletteringsutbildningen har varit avsevärt lägre än antalet nybörjarplatser. Detta beror enligt motionerna 1985/86:Ub549 (fp) yrkande 4 och 1985/86:Ub550 (c) yrkande 2 bl. a. på att denna kompletteringsutbildning jämföras med annan påbyggnadsutbildning på hälso- och sjukvårdslinjen vid ansökan till övriga påbyggnadslinjer. Därmed har sjuksköterskor med den tidigare grundläggande utbildningen kompletterad med påbyggnadslinjen i medicinsk och kirurgisk sjukvård placerats i en kvotgrupp med färre antal platser än om de hade jämförts med dem som genomgått hälso- och sjukvårdslinjen. Motionärerna hemställer därför om en ändring av kvotgruppsindelningen.

Utskottet har inhämtat att diskussioner länge har förts om kvotgruppsindelningen mellan UHÄ, Landstingsförbundets antagningsnämnd och berörda fackliga organisationer. De har nyligen enats om att en ny kvotgruppsindelning bör införas i syfte att bl. a. undanröja de problem som påtalats i motionerna. Utskottet förutsätter att frågan därmed kan få en lösning så snart som möjligt. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 1985/86:Ub549 yrkande 4 och 1985/86:Ub550 yrkande 2.

Laboratorieassistentutbildning m. m.

UHÄ har föreslagit att laboratorieassistentlinjen och de två påbyggnadslinjer som ansluter till denna skall förlängas och få ett förändrat innehåll. I budgetpropositionen anför föredragande statsrådet att den framtida arbetsmarknaden för laboratorieassistenter till stor del kommer att ligga inom industriellt utvecklingsarbete. Det är därför enligt statsrådets mening väsentligt att i ökad utsträckning rekrytera tekniskt intresserade till utbildningen. UHÄ avses få i uppdrag att undersöka om laboratorieassistentutbildningen kan göras mera inriktad mot det tekniska området, t. ex. genom en särskild gren eller genom påbyggnadsutbildning. Mot denna bakgrund är statsrådet inte berett att tillstyrka UHÄ:s förslag om förlängning av linjerna.

I motion 1985/86:Ub607 (m, fp) yrkas att laboratorieassistentlinjen skall förlängas med 10 poäng till 100 poäng (yrkande 1), påbyggnadsutbildningen i klinisk cytologi med 16 poäng till 40 poäng (yrkande 2) och påbyggnadsutbildningen i blodgruppserologi med 14 poäng till 20 poäng (yrkande 3).

Utskottet har inhämtat att regeringen den 27 februari 1986 givit UHÄ det uppdrag som aviseras i budgetpropositionen. Utskottet anser att riksdagen inte bör besluta om ändrad längd eller ändrat innehåll för laboratorieassi-

stentlinjen och påbyggnadslinjerna i anslutning till denna medan UHÄ arbetar med frågan. Riksdagen bör därför avslå motion 1985/86:Ub607.

UbU 1985/86:23

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *planeringsramar för tandläkarlinjen*
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:Ub618 yrkande 10, 1985/86:Ub807 yrkande 11 och 1985/86:Ub812 yrkande 10 fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,
2. beträffande *uttalande om tandläkarutbildning m. m. i Malmö*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub515, 1985/86:Ub821 och 1985/86:A418 yrkande 4,
3. beträffande *utbyggnad av psykoterapilinjen och lokalisering av linjen till Linköping*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub805 yrkande 2,
4. beträffande *planeringsramar för psykoterapilinjen*
att riksdagen fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,
5. beträffande *planeringsramar för rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik*
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:Ub528, 1985/86:Ub618 yrkande 11 och 1985/86:Ub812 yrkande 11, samtliga i denna del, fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,
6. beträffande *planeringsramar för rehabiliteringslinjens inriktning mot arbetsterapi*
att riksdagen fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,
7. beträffande *planeringsramar för påbyggnadslinjerna i sjukgymnastik resp. arbetsterapi*
att riksdagen fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,
8. beträffande *beredningen av frågan om huvudmannaskapet för sjukgymnastutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub600,
9. beträffande *huvudmannaskapet för de medellånga vårddyrkesutbildningarna*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub537 och 1985/86:Ub566 yrkandena 1 och 6,
10. beträffande *utnyttjandet av antalet utbildningsplatser inom de medellånga vårddyrkesutbildningarna, m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub566 yrkandena 2 och 3 samt 1985/86:Ub609 yrkande 1,
11. beträffande *den studiesociala situationen för studerande på påbyggnadslinjer till hälso- och sjukvårdslinjen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub549 yrkande 3,

12. beträffande *påbyggnadsutbildning i onkologisk vård*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, påbyggnadsutbildning i onkologisk vård, om 20 poäng den 1 juli 1986,

13. beträffande *planeringsramar för de kommunala vårddyrkeslinjerna med undantag av rehabiliteringslinjen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:Ub550 yrkande 1, 1985/86:Ub608, 1985/86:Ub609 yrkande 2 och 1985/86:Ub812 yrkande 12, samtliga i denna del, samt motion 1985/86:Ub549 yrkande 1 fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

14. beträffande *planeringsramar i övrigt*

att riksdagen fastställer planeringsramar i övrigt i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

15. beträffande *anslagsbeloppet under Utbildning för vårddyrken*

att riksdagen till *Utbildning för vårddyrken* med bifall till proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 11 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 38 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 412 735 000 kr.,

16. beträffande *medelsberäkningen under Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1985/86:100,

17. beträffande *minskning av vissa statsbidrag till kommunal högskoleutbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub213 yrkande 19 i denna del, 1985/86:Ub803 yrkande 2 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 20 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 41 i denna del avslår proposition 1985/86:100,

18. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.*

att riksdagen till *Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.* med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 20 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 41 i denna del, med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub549 yrkande 2, 1985/86:Ub550 yrkande 1 i denna del, 1985/86:Ub608 i denna del, 1985/86:Ub609 yrkande 2 i denna del, 1985/86:Ub618 yrkande 11 i denna del samt 1985/86:Ub812 yrkandena 11 och 12, båda i denna del, för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 193 532 000 kr.,

19. beträffande *utbildning för somatisk långtidssjukvård*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub538,

20. beträffande *antagning till viss påbyggnadsutbildning för sjuksköterskor*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub549 yrkande 4 och 1985/86:Ub550 yrkande 2,

Stockholm den 24 april 1986

På utbildningsutskottets vägnar

Georg Andersson

Närvarande: Georg Andersson (s), Pär Granstedt (c), Helge Hagberg (s), Ylva Annerstedt (fp), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Margareta Hemmingsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Marita Bengtsson (s), Birger Hagård (m) och Rune Rydén (m).

Reservationer

1. Planeringsramar för tandläkarlinjen (mom. 1)

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet är" och slutar "för tandläkarutbildning" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av de prognoser om det framtida tandläkarbehovet som gjorts i skilda sammanhang framstår det för utskottet som nödvändigt att budgetåret 1986/87 minska planeringsramarna med 40 nybörjarplatser. Minskningen bör göras vid karolinska institutet. Riksdagen bör således bifalla motion 1985/86:618 yrkande 10 och vid medelsanvisningen anvisa ett lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *planeringsramar för tandläkarlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub618 yrkande 10, med anledning av proposition 1985/86:100 och motion 1985/86:Ub807 yrkande 11 samt med avslag på motion 1985/86:Ub812 yrkande 10 fastställer planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordat,

2. Planeringsramar för tandläkarlinjen (mom. 1)

Ylva Annerstedt (fp) och Lars Leijonborg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet är" och slutar "för tandläkarutbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en minskning av planeringsramarna för tandläkarutbildningen är nödvändig. Därför bör antalet nybörjarplatser vid karolinska institutet vara 20 färre än vad regeringen föreslagit. Härigenom minskar medelsbehovet för tandläkarutbildningen med ca 0,5 milj. kr. Dessa medel bör kvarstå under anslaget och användas för att förbättra kvaliteten inom vårdyrkessektorn. Riksdagen bör således bifalla motion 1985/86:Ub807 yrkande 11.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

UbU 1985/86:23

1. beträffande *planeringsramar för tandläkarlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub807 yrkande 11, med
anledning av proposition 1985/86:100 och motion 1985/86:Ub618
yrkande 10 samt med avslag på motion 1985/86:Ub812 yrkande 10
fastställer planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordat,

3. Planeringsramar för tandläkarlinjen (mom. 1)

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Vid föregående"
och på s. 6 slutar "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Som framgår av årets budgetproposition kan det bli nödvändigt att åter
öka antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen. Därvid blir det aktuellt att
även återuppta utbildningen i Malmö. Därför är skälen för att upprätthålla
kompetensen i Malmö stora. Enligt utskottets mening bör den grundläggande
tandläkarutbildningen återupptas i Malmö läsåret 1986/87. Med ett
oförändrat antal nybörjarplatser totalt sett måste platser överföras till
Malmö. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1985/86:Ub812 att
antalet platser minskas med 20 i Göteborg och 40 vid karolinska institutet för
att 60 studerande skall kunna antas i Malmö budgetåret 1986/87. Därmed
tillgodoses önskemålen i motionerna 1985/86:Ub515, 1985/86:Ub821 och
1985/86:A418 yrkande 4. Några sådana uttalanden om tandläkarutbildning-
en i Malmö som begärs i dessa motioner behöver således inte göras.
Motionerna bör avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *planeringsramar för tandläkarlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 10, med
anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna
1985/86:Ub618 yrkande 10 och 1985/86:Ub807 yrkande 11 fastställer
planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordat,

4. Uttalande om tandläkarutbildning m. m. i Malmö (mom. 2)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Vid föregående"
och på s. 6 slutar "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Den utredning som UHÄ låtit göra om tandläkarutbildningen visar att
behovet av tandläkare på 1990-talet blir så stort att det är nödvändigt att åter
ha tandläkarutbildning på fyra orter. Det är således viktigt att tillgången på
kompetent personal, särskilt lärare som bedriver avancerad forskning och
klinisk verksamhet, inte minskar. Riksdagen bör därför genom ett uttalande
garantera att forskningsorganisationen i Malmö förblir intakt under den tid
det inte sker någon grundläggande tandläkarutbildning där. Riksdagen bör
således bifalla motion 1985/86:Ub821.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *uttalande om tandläkarutbildning m. m. i Malmö* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub821 samt med anledning av motionerna 1985/86:Ub515 och 1985/86:A418 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Planeringsramar för rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik (mom. 5)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Birger Hagård (m) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet anser" och på s. 8 slutar "samtliga i denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den grundläggande sjukgymnastutbildningens dimensionering måste vara oförändrad budgetåret 1986/87 mot bakgrund av det stora behovet av sjukgymnaster. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag om en minskning av den statliga utbildningen med 20 platser och en ökning av den landstingskommunala utbildningen med 12 platser. Detta är inte minst motiverat då det framkommit att den landstingskommunala utbildningen i Örebro inte kommer att startas. De nuvarande tolv platser som fortsättningsvis inte kommer att utnyttjas i Örebro bör därför fördelas med åtta till Östergötlands läns landsting, som redan förberett en sådan ökning i enlighet med förslaget i budgetpropositionen, och med fyra vid annat landsting på det sätt som regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion, eller vid behov UHÄ, finner möjligt i enlighet med gällande planeringsordning för kommunal högskoleutbildning inom vårdsektorn. Riksdagen bör således med bifall till motionerna 1985/86:Ub618 yrkande 11 och 1985/86:Ub812 yrkande 11 samt med anledning av motion 1985/86:Ub528 fastställa planeringsramar för rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik i enlighet med vad utskottet förordat. Vid medelsanvisningen bör riksdagen anvisa ett förhöjt belopp under anslaget Utbildning för vårdyrken för ökningen av antalet nybörjarplatser vid karolinska institutet och ett sänkt belopp under anslaget Bidrag till kommunal högskoleutbildning motsvarande tolv platser.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *planeringsramar för rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub618 yrkande 11 i denna del och 1985/86:Ub812 yrkande 11 i denna del, med anledning av motion 1985/86:Ub528 i denna del samt med avslag på proposition 1985/86:100 fastställer planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordat,

6. Huvudmannskapet för de medellånga vårdrkesutbildningarna (mom. 9)

UbU 1985/86:23

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Utskottet ansåg" och på s. 9 slutar "och 6" bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar om att någon ekonomisk beräkning inte gjordes i samband med riksdagens beslut år 1982 om att bibehålla landstingskommunalt/kommunalt huvudmannskap för de medellånga vårdrkesutbildningarna (prop. 1981/82:89, UbU 1981/82:20, rskr. 1981/82:248). Enligt utskottets mening främjar ett statligt huvudmannskap ett effektivare resursutnyttjande, en starkare anknytning av utbildningen till forskning, en enhetlig utbildningskvalitet och en bättre överblick och samordning. Utskottet anser därför att en utredning om förstatligande av de medellånga vårdrkesutbildningarna nu bör göras. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub566 yrkandena 1 och 6 samt med anledning av motion 1985/86:Ub537 som sin mening ge regeringen till känna. I utredningen kan även vissa resultat av den nu pågående utredningen om huvudmannskapet för sjukgymnastutbildningen tas till vara.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *huvudmannskapet för de medellånga vårdrkesutbildningarna*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub566 yrkandena 1 och 6 samt med anledning av motion 1985/86:Ub537 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Huvudmannskapet för de medellånga vårdrkesutbildningarna (mom. 9)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Utskottet ansåg" och på s. 9 slutar "och 6" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1985/86:Ub537 om att alla vårdrkesutbildningar inom högskolan bör ha ett enhetligt och statligt huvudmannskap. Därmed skapas garantier för att all utbildning blir likvärdig och får en god forskningsanknytning. Vidare blir de studerandes och de anställdas inflytande över utbildningen större. Riksdagen bör med bifall till motion 1985/86:Ub537 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *huvudmannskap för de medellånga vårdrkesutbildningarna*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub537 och med anledning av motion 1985/86:Ub566 yrkandena 1 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Den studiesociala situationen för studerande på påbyggnadslinjer till hälso- och sjukvårdslinjen (mom. 11)

UbU 1985/86:23

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Med hänvisning till" och slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Eftersom den studiesociala situationen är orsaken till att många inte söker till påbyggnadsutbildning som bygger på hälso- och sjukvårdslinjen och till att studerande avbryter påbörjad utbildning måste åtgärder vidtas för att förbättra studiestödet för dessa studerande. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1985/86:Ub549 yrkande 3 begära att regeringen framlägger förslag för riksdagen om hur ett sådant förbättrat studiestöd bör utformas.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *den studiesociala situationen för studerande på påbyggnadslinjer till hälso- och sjukvårdslinjen* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub549 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Anslagsbeloppet under Utbildning för vårddyren (mom. 15)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 5

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar "Utskottet, som" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (reservation 1) tillstyrkt ett yrkande i motion 1985/86:Ub618 att tandläkarutbildningen skall minskas med 40 platser nästa budgetår. Enligt UHÅ:s medelsberäkningar medför en sådan neddragning av platsantalet ett minskat medelsbehov budgetåret 1986/87 av 460 000 kr. Besparingen blir större de följande budgetåren. Vidare har utskottet föreslagit riksdagen att fastställa en oförändrad planeringsram för sjukgymnastutbildningen vid karolinska institutet nästa budgetår (reservation 5). Utskottet har inhämtat att denna ökning med 20 platser i förhållande till förslaget i budgetpropositionen medför ett ökat medelsbehov av 480 000 kr. budgetåret 1986/87. Riksdagen bör därför anvisa (412 735 000 – 460 000 + 480 000 =) 412 755 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *anslagsbeloppet under Utbildning för vårddyren* att riksdagen till *Utbildning för vårddyren* med anledning av proposition 1985/86:100 samt motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 11 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 38 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 412 755 000 kr.,

10. Anslagsbeloppet under Utbildning för vårddyrken (mom. 15)

UbU 1985/86:23

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Pär Granstedt (c), Ylva Anners:edt (fp), Lars Leijonborg (fp) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar "Utskottet, som" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (reservation 5) föreslagit riksdagen att fastställa en oförändrad planeringsram för sjukgymnastutbildningen vid karolinska institutet nästa budgetår. Utskottet har inhämtat att denna ökning med 20 platser i förhållande till förslaget i budgetpropositionen medför ett ökat medelsbehov av 480 000 kr. budgetåret 1986/87. Riksdagen bör därför anvisa (412 735 000 + 480 000 =) 413 215 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *anslagsbeloppet under Utbildning för vårddyrken* att riksdagen till *Utbildning för vårddyrken* med anledning av proposition 1985/86:100 samt motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub812 yrkande 11 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 38 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 413 215 000 kr.,

11. Anslagsbeloppet under Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. (mom. 18)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Birger Hagård (m) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar "Utskottet har i det" och på s. 13 slutar "193 532 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (reservation 5) tillstyrkt motionsyrkanden om att planeringsramarna för sjukgymnastutbildningen skall vara oförändrade nästa budgetår. Detta innebär ett minskat medelsbehov under förevarande anslag med (12 x 14 390 =) 172 680 kr. Med hänvisning härtill och till vad utskottet förordat om avslag på regeringens förslag om minskad statsbidragsgivning under förevarande anslag föreslår utskottet att riksdagen anvisar (189 105 000 - 172 680 + 4 427 000 =) 193 359 320 kr.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.*

att riksdagen till *Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.* med anledning av proposition 1985/86:100 och motionerna 1985/86:Ub812 yrkande 20 i denna del och 1985/86:Ub838 yrkande 41 i denna del samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub528 i denna del, 1985/86:Ub549 yrkande 2, 1985/86:Ub550 yrkande 1 i denna del, 1985/86:Ub608 i

denna del, 1985/86:Ub609 yrkande 2 i denna del, 1985/86:Ub618 yrkande 11 i denna del samt 1985/86:Ub812 yrkandena 11 och 12, båda i denna del, för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 193 532 000 kr.,

UbU 1985/86:23

Särskilt yttrande

Planeringsramar för de kommunala vårddyrkeslinjerna (mom. 13)

Pär Granstedt (c), Larz Johansson (c) och Björn Samuelson (vpk) anför:

Neddragningen av påbyggnadsutbildningen för äldre sjuksköterskor är beklaglig med hänsyn till de stora behov som föreligger. Det torde dock nu vara för sent att genom rekryteringsfrämjande åtgärder öka intresset så att det går att fylla platserna till i höst vid en oförändrad dimensionering. Den föreslagna neddragningen måste därför, i det nu uppkomna läget, godtas. Vi förutsätter dock att stat och kommun genom informationsinsatser och andra tänkbara rekryteringsfrämjande åtgärder kraftfullt arbetar för att öka intresset för denna utbildning, så att antalet antagningsplatser under budgetåret 1987/88 kan återställas till vad som gällde för 1985/86.

